

ACC. NR M. 469 : 101.

Landskap: Småland Upptecknat av: Pehr Johnsson
 Härad: Adress:
 Socken: Hallaryd Berättat av:
 Uppteckningsår: 1923 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

100

Anders Hansson. Hallaryds sn. 85.

217

Anders Hansson i Sjuhult nödgades emellertid, så klok han var, att ävenledes anlita andra. Han kom en gång illa därän ned till min svärmor. Nu min kära Anna får du taga i håll med mig", sade han. "Det blir väl svårt det," menade Anna, "om du icke själv kan bota dig kan väl icke jag; men jag skall i alla fall försöka." Saken var den att Anders Hansson av någon anledning fått ont i en finger. Det blev allt värre och värre, och nu var det benröta. Därmed hade han kommit in i ett sjukdomsstadium, som han hade svårare att klara. Anders Hansson var utmärkt till invärtes sjukdomar och dylikt, men till sår och benbrott var han icke lämplig. Min svärmor gav honom nu en sorts salva, som var avsedd särskilt för detta ändamål, och om det är sannt vad ett gammalt ordspråk säger: "är salvan god så läker hon väl såret." kunde det säkerligen ha sin tillämpning här. Då Anders Hansson en dag något senare kom sprang han in till Anna och visade henne med en stor förtjusning fingret. Då var den alldeles läkt och det syntes blott ärr efter de hål, som förut där funnits.

218

219

Do.

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR M. 469:109.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Pehr Johnsson
 Härad: Adress:
 Socken: Broby Berättat av:
 Uppteckningsår: 1923 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

101

Kransa-Anna. Broby sn. 86.

En gång kom en dräng till Anna från Gräsljunga eller Wisseltofta. Han hade fått sin tumme söndersågad vid en enkelsåg. "Kan mor bota denna?" frågade han då han kommit in i stugan, och jämrade sig alldeles förfärligt. "Ja det kan jag," sade Anna efter att ha tittat ett tag på tummen. "Lägg den där!" sade hon vidare och pekade på en huggkubb som stod vid spiseln. Drängen som trodde hon ville skrapa honom ren gjorde detta. "Titta nu ett tag genom fönstret!" sade hon. Därmed tog hon den lilla yxan, som hon hade att spinta stickor med och klippte till så att den söndersargade tummen flög upp i taket. Drängen svimmade och föll omkull på golvet. Under att han låg där passade Anna på att hämma blodflödet och binda om honom. Dessförinnan hade hon gjutit något i hålet som förtog värken "Har du ont", sade hon då drängen vaknade till sans. "Nej det var mycket värre förut", sa drängen. Anna sade till honom att komma igen påföljande dag och hon ville se huru det tedda sig. Drängen gjorde också detta. Han blev då alldeles förlägen då han märkte att tummen var sårgott som borta. "Den där söndertrasade tummen skulle ingen doktor i världen kunnat läka ihop. Men nu ska

220

221

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R M. 469:103.

Landskap: Skåne..... Upptecknat av: Pehr Johnsson
 Härad: Adress:
 Socken: Hallaryd..... Berättat av:
 Uppteckningsår: 1923..... Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

10 2

du få se, att om några dar ska' alt vara bra. Det blev det också.
 Någon tid senare var tummen fullkomligt läkt och drängen återställd.

222

Do.

Ta reda på tjuven. Hallaryds socken. 87.

Det var en möllare uppe i Hallarydskanten, som mistat en tunna råg i sin kvarn. Det var så mycket förargligare som han aldrig förut blivit av med något; ej heller var det hans råg, utan en annans som lämnat in det till förmalning. Han visste sig ingen annan råd än att gå till Anders Hansson i Sjuhult. "Du får hjälpa mig ett slag", sade han till denne. "Du måste uppge var jag har tjuven." "Det skulle jag mycket väl kunna göra", menade Anders Hansson, "men i så fall skulle du själv komma att göra dig olycklig. Du har ju aldrig mera än denna gång blivit bestulen och som du nu är över sextio år bör du kunna bära denna motgång." Möllaren, som var av ett häftigt sinnelag, tyckte också detsamma, ehuru han ansåg det en smula förargligt. Han gick därför hem utan att ha fått reda på tjuvens namn och säkerligen var detta bäst. Annars hade han nog gjort sig illa emot denne. Det visste Anders

223

224

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R **M. 469** 104.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Pehr Johnsson
Härad: Adress:
Socken: Hallaryd Berättat av:
Uppteckningsår: 1923 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

103

Hansson, som kände honom närmare.

Do.

Ta reda på tjuven. Hallaryds sn. 88.

Det hände en gång för många år sen att ett par nätter innan Broby marknad skulle avhållas blev en kviga borta från en bonde i Ousby socken. Denne kunde icke finna henne huru väl han än sökte både i sina egna marker och i grannarnas. Då började han tänka efter att kanske någon hade stulit den. Bonden knattade därför upp till Anders Hansson, som bodde blott på en mils avstånd för att fråga honom till råds. - "Ämnar du dig icke till Broby marknad?" frågade han. "Jo, det hade han tänkt. - "Ja, då kan du söka där", sa Anders Hansson. Bonden gjorde som den kloke sagt och när marknaden skulle avhållas begav han sig iväg dit. Som han gick där och spangtulerade bland kreaturen fick han plötsligt se kvigan, som stod bunden vid en vagn. - "Det är min kviga", sa bonden. "Det är så annat heller", sa ägaren, "den har jag ärligt köpt och betalt". Bonden talade emellertid om att den stulits från honom. Köparen befanns emellertid vara en hederlig man och tjuven, som han köpt den av, stod icke till att upptäcka. Det

225

226

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR M. 469:105

Landskap: Skåne Upptecknat av: Pehr Johnsson
Härad: Ö. Göinge Adress:
Socken: Hästveda Berättat av:
Uppteckningsår: 1923 Född år: i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

104

hela slutade med att Ousbybonden genom länsmannens försorg fick taga sin kviga, och så fingo de dela hälften var av förlusten. Do.

Byordning för Rävninge by i Hästveda

socken upprättad och antagen den 21

mars 1780. 89.

1.

Till god ordnings bibehållande inom byalaget så för alla år en Ålderman tillsätts bland Byamännen. Detta Åldermannaskap går ifrån Nummer till Nummer eller ifrån Man till Man och skall thes ombygting ske den 1 Majj, då den förutvarande Åldermannen ther utij Byamännernas närvaro skall sjelf afgå och sin Räkning ifrån sig leverera åt tilträdaren av denna sysslan, detta vid vite.

2.

Och sedan Åldermannen nu tillsatt är, så lefvererar efterträdaren Byamänstrummorna, Byhornet och förteckning på innehavande penningar, jämte en ricktigt underskrifven Räckning på Byens

227

228

ACC. NR M. 469:106.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Pehr Johnsson
Härad: Ö. Göinge Adress:
Socken: Hästveda Berättat av:
Uppteckningsår: 1923 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

105

Cassa Debet och Credit i förflutna Åhret. Skulle då något vara i behåll av Byens Cassa, så bör den tillträdande Ålldermannen sådant emottaga och förvara till Byens förnödenhet och nytta.

3.

Skall Ålldermannen vara förbunden att fjorton dagar förrän vår Rågen sås påminna om alla Byns Tillhörande och samfällta tillika med utbyarnas stängsels fasta och säkra stängande omkring vångarna, samt att efterse så att grindar, led och stättor äro uti lagligt stånd enligt 5 Cap. 3 o. 4 §§ Byggnadsbalken.

4.

Och så snart dessa 14 Dagarna äro förgångna, så bör Åldermannen samla Byamännen och båda Torparna samman och taga dem med sig att alla ute och inne gärdesgårdar med led och stättor till vångarna vederbörligen granska. Skulle då någon bristfällighet finnas på gärdesgård omkring vången eller byns tillhöriga gården, så böte han till Byens Kassa som följer: för varje svinhål första gången 1 öre, andra gången 2, sedermera dubbelt och för varje famn annan bristfällig gärdesgård 2 öre; för bristfälligt led eller stätta 8 öre första och 12 öre andra gången. Understår

229

230

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R M. 469:107

Landskap: Skåne Upptecknat av: Pehr Johnsson
 Härad: Ö. Göinge Adress:
 Socken: Hästveda Berättat av:
 Uppteckningsår: 1923 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

106

han sig vidare blir det 24 öre, som genast av Åldermannen och tvenne män med honom Utmätas och fiorton dagar därefter på Byens sammelsplads bort auctioneras, i brist på godvillig betalning, och vare då till Åldermannen förbunden att det bristfälliga i laga stånd sätta på den brottsliges egen kostnad och laga ansvar.

5.

Ingen, ehö det vara må skall vara hädan efter tillåtitt, att uti fredade och obrugade ängarna löf bryta, gräs rycka till ko eller får, samt ved hugga till bränsle. Beträdes någon därmed böte första gången 8 öre, andra gången dubbelt, som genast utmätes.

6.

Sedan vångarna och alla Byens samfällta ägor äro fredade, så tillåtes ingen, ehö det vara må ifrån den 1 Maj och till dess höet eller säden är inbärgad hilla eller lös släppa eller tjudra någon Häst eller Fäkreatur, vid vite för hvar Häst 16 öre och hvarje Fäkreatur 8 öre, hälften av böterna tillfalla angifvaren och den andra hälften lägges i Byens Cassa; under denna tiden må ingen heller lös släppa bockar, getter, kid eller andra krea-

231

232

233

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR **M. 469:108.**

Landskap: Skåne *Upptecknat av:* Pehr Johnsson.....
Härad: Ö. Göinge *Adress:*
Socken: Hästveda *Berättat av:*
Uppteckningsår: 1923 *Född år:* i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

107

tur vid vite av 2 öre. - Okynnes Fä eller Häst, som laggilt Gärdesgård bryter eller flyger öfver, samt skada gör i åker och äng, så har ägare att med Byen öfverenskomma om en skälig avgift till Cassan och får tjudra ett eller flera sådana Creatur på sina egna intrampade ängar, och vara utom det förbunden till att skäligen ersätta skadan, som igenom strykes, ifall tjuder eller stängsel skulle brytas.

7.

Torpare Hus må icke hafva mera än en Ko, tvenne Får och en Sugga med Grisar. Befinnas de hafva mera Kreatur på Utmark och Afrad, gifva dertill Byens Cassa för hvarje Häst årligen 16 öre, för hvarje Ko 8 öre, för kalf 6 öre, för Svin 4 öre och för får 4 öre. Betala ock för hvarje Ko årliga tjurpenningen med 4 öre; vare dem icke heller tillåteliget, att insläppa deras Kreatur uti Vångarna, för dem som däremot bryter vid vite av 1 dal, silv. mynt.

8.

Sammaledes förbjudes dem ock att på utmarkerna hugga en, stafver, flätteris, humlestänger eller trävirke till vagnar, slädar

234

235

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R **M. 469** : 109.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Pehr Johnsson
 Härad: Ö. Göinge Adress:
 Socken: Hästveda Berättat av:
 Uppteckningsår: 1923 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

108

med mera, så ock bjälkar och sparrar och sådant utan byens vetten-
 skap förkytttra, vid vite av 1 dal. och 16 öre till Byens Cassa
 och blifva dessutom för Skogshygget lagligen tilltalta.

9.

Om någon skulle ha skadeliga kreatur, vare sig hästar, oxar,
 stutar, kor, kalffvar eller svin, som antingen utevista lagliga
 gården, bryta eller öfvergå, böte för hvarje Häst eller ko 2 öre,
 för Kalff eller föl 1 öre, för svin, får eller kid 1 öre och för
 hvarje gris 1 öre för första gången, andra gången dubbelt och
 ersätta skadan efter värde. Skulle höns anträffas uti de oinbär-
 gade åkrar, så bör dess ägare varnas första och andra gången;
 vill han dem icke sedan avhålla, så tillåtes att tredje gången
 lägga dem neder vare sig de äro större eller mindre.

236

10.

Alla Creatur, undantagandes små grisar till och med 1/4-dels
 år böra vid första vårdag vara enligt lag försvarligen ringade,
 vid vite för hvarje oringat svin av 1 öre.

237

ACC. NR **M. 469** :110.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Pehr Johnsson
 Härad: Ö. Göinge Adress:
 Socken: Hästveda Berättat av:
 Uppteckningsår: 1923 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

109

11.

Åker och Äng bör i hägn stå till Thess de vederbörligt bergade äro; men skulle hafva hö eller säd ute sedan hans grannar sitt inföرت hafva, så skola de hjälpa honom till att föra sitt in; gitter han visa lagliget hinder och tvång då måge the ej förr sitt ej insläppa förrän de budit honom till och honom hjälpa och för skälig lön berga och införa, eller hö i stack och säd i där sätta och därom stänga, vill han det icke och finns ej nöd och tvångsmål, hafve sjelf den skada som han å hö eller säd får av andras boskap sedan han så är tillsagd, och plikte dessutom till Byens Cassa 1 daler 16 öre.

238

12.

När västra Vången uppgives så skola vi vackta hvar sin dag och se till om Torparena släppa in mera än efter öfverenskommelse eller dammens innehåll. Om vaktaren icke gör sin skyldighet böte 4 öre, hälften till angifvaren och den andra hälften till Byalaget. Vaktaren vare skyldig att intaga de Creatur, som utan rätt där gå och bötes för en häst 4 öre och en ko 3 öre till Cassan eller drängarna eller ock den som sådana intager.

239

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR M. 469 :///

Landskap: Skåne..... Upptecknat av: Pehr Johnsson.....
 Härad: Ö.Göinge..... Adress:.....
 Socken: Hästveda..... Berättat av:.....
 Uppteckningsår: 1923..... Född år..... i.....

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

110

13.

En innegårdshage bör upprättas, försedd med dörr och lås samt nycklar, vilka skola av Åldermannen förvaras. I denna hage eller stall böra hvarje Creatur i förvar stå till dess att ägaren det löser efter den taxa, som ovan till är föremäلت. Åldermannen vare skyldig att ju förr dess hellre, i alla händelser innan dagens förlopp efter thet att Creaturet där är insatt, buda Ägaren om dess Creaturs intagande uti fållan, så framt honom ankommer. Hafva Byamännen insatt honom Creatur tillhörande så förhållles med honom efter 9 Cap. 1 § Byggn.B; är det bys creatur och ägaren dem in- tet lösa vill vid första tillsägelsen böte dubbelt för hvart Creatur där står öfver ett halvt dygn.

240

14.

Med Byens Tjur förhållles efter det aftal, som i förlidet år samråddes med Byamännen; Åldermannen håller tjur ett år eller flera och detta i ett försvarligt stånd och sedan följer man från man.

241

15.

Skulle någons Creatur om sommartiden dö i huset eller på gatan

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R M. 469:112.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Pehr Johnsson
 Härad: Ö. Göinge Adress:
 Socken: Hästveda Berättat av:
 Uppteckningsår: 1923 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

///

i Byen, så bör ägaren Creaturet djupt nedergräfvat; finnes det ligga obegravet öfver ett dygn böte en daler till byens Cassa, och vare likväl skyldig vid minsta tillsägelse av hvem det vara må uti Byen sådant genast nedergrafva.

242

16.

När Äldermannen blåser i hornet först på Möllebacken, går sedan till Sjudarebacken och kålhagebacken, så böra alla hemmans åboarne i byen antingen sjelfve eller genom deras fullmechtige genast och utan minsta dröjsmål komma till samlingsplatsen och där afhöra hvad som är att påminna; skulle någon då blifva borta öfver en tredjedels timma plikte han då till byens Cassa 2 öre, som genast uttagas eller utmätas. När bud går omkring till samling, så går hvar och en så snart han får bud eller plikte 2 öre.

243

17.

När byamännen samlade äro så må ingen bemöta den andre med försmädeliga ord eller åthäfver, ej heller där skymfa någon samt ej heller utgjuta några eder eller svordomar; gör någon thetta plikte denne 8 öre till socknens Fattiga och vare han ändå underkastad laga plikt och ansvar.

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR M. 469:113

Landskap: Skåne Upptecknat av: Pehr Johnsson
 Härad: Ö. Göinge Adress:
 Socken: Hästveda Berättat av:
 Uppteckningsår: 1923 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

112

244

18.

Rifver eller tager någon om vintern hål på annans Gärdesgård utan ägarens vettenskap, och han därmed befinnes, så plikte han 16 öre, och ändå vare skyldig samma gärdesgård i laga stånd upp - sätta, samt vara ansvarig för gärdet på detsamma stället half- året omkring.

19.

Om någon med uppsåt går öfver Skilje- eller Märkes sten på Åker eller Äng så plikte han efter lag; ingen må med Åår eller Harf köra öfver andras Åkrar tredje dagen efter de äro besådda vid vite utom skadans ersättande av 16 öre.

245

20.

Lägger någon väg öfver en annans Åker eller äng, där väg ej förr varit, böte första gången 8 öre. Beträdes han oftare därmed vare han förfallen till den plikt, som lagen ity utsätter.

21.

När någon till sin åker eller Ängs förbättrande vill låta göra aflopps eller floddiken, så böra grannarna enligt lag genast och utan motsägelse vara behjälpliga sådana diken gräfva låta och dem

246

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR **M. 469:114.**

Landskap: Skåne Upptecknat av: Pehr Johnsson
 Härad: Ö. Göinge Adress:
 Socken: Hästveda Berättat av:
 Uppteckningsår: 1923 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

/ / 3

sedan årligen ränsa och vidmakthålla, vägrar någon i åker och äng detta göra böte han då till Byens Cassa 2 dalər och vare utom dess skyldig till laga ansvar och plikt.

22.

Ingen kjöre öfver en annans oslagna äng om höstatiden med sitt hö innan han förut gifvit ägaren sådant tillkänna, som då ofördröjligen låter gräs nederslå och väg göra, gitter då ägaren ej sådant göra, sedan han så varnad är, böte 8 öre. Dock må ej den som hö hemföra vill öfver annans äng änskönt varning skedd är förrän han gräs undanslagit. Detta vid vite av 4 öre.

247

23.

När hö ligger på breda så må ingen köra däröfver förrän det undanräfst vid vite av 4 öre.

24.

Uti någras ängar i vångarna äro Märken så otydeliga, ty böra byamännen enhälligt efter möjligheter och gott samvete med goda enpålar eller stenar sätta. Den, som då flättar eller rubbar plikte efter jordabalkens 13 Cap. § 5, efter laga ransakning och dom.

248

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR M. 469:115

Landskap: Skåne Upptecknat av: Pehr Johnsson
 Härad: ö. Göinge Adress:
 Socken: Hästveda Berättat av:
 Uppteckningsår: 1923 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

114

25.

Märkesfjärrarna på åkrarna skola stå öppna och icke harvas igen när tillsått är efter punkt 24:s innehåll.

26.

Om någon af ofvanstående punkter blifva emotbrutna och Husbonden skulle vilja emotsätt sig eller ursäktas sig med, att icke han utan hans tjänstefolk hafva sådant gjort honom ovetandes, så tagas plikten likafullt ut hos vederbörande husbonde, helst det åligger honom att sitt tjänstefolk om allt detta i tide underrätta, men hans tjänstehjon ~~sjelf~~ villigt och det oaktadt det bättre vett gjort emot förbud, så umgäller det i ? med sin lön hos husbonden.

249

2

27.

Slutligen åligger det Äldermannen att noga tillse att alla dessa föreskrefna punkter oryggeligen efterlefvas.

Åke Åkesson, Nils Nilsson, Torkel Svensson, Per Persson,
 Pål Månsson, Erik Månsson, Torkel Åkesson, Lasse Månsson,
 Fränne Niklasson, Per Nilsson.

210

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR **M. 469** : 116.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Pehr Johnsson
 Härad: Ö. Göinge Adress:
 Socken: Hästveda Berättat av:
 Uppteckningsår: 1923 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

115

Utdrag ur Domboken hållen vid Östra Göinge
 laga Vinterting i Broby den. 21 Marti 1780.

§ 124.

Refnings Byamän låta till rätten ingifva en av dem
 författad Byaordning innehållande 27 punkter, tillika med en be-
 sannad afskrift därpå, hvilken upplästes och som densamma befinnes
 drifva till ordning och skick Byamännen emellan samt dessutom
 icke är emot lag stridande, för den skull och i kraft av 20 Cap.
 Byggningsbalken blifver denna Byordning till obrottslig efterrät-
 telse gillad och stadfästad: dock förbehåller sig domstolen, att
 efter förekommande omständigheter, så länge de uti vederbörande
 Byordning åberopade allmänna lagsens rum, efter hvart och ett
 måls särskilda beskaffenhet, då fråga derom uppstår, börandes
 för öfrigt de inflytande böter användas till Byens gemensamma
 nytta, så skönt byamännen vilja undgå En species böter och an-
 mäles härmed afskriften till främdeles rättelse bland handlingarna
 blifvit förvarad.

251

252

Ut supra.

På Häradsrättens vägnar.

R. Joh. Edberger.
 Skriv endast på denna sida!

ACC. NR M. 469: 117.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Pehr Johansson
Härad: Adress:
Socken: Emitslöfs Berättat av:
Uppteckningsår: 1923 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

116

Denna byordning som egentligen blifvit antagen vid stämman den 27 december 1779, skulle vara gällande icke allenast för Räfninge, utan ock för åboarna i Attarp, Fröstanstorp och Påarps närbelägna gårdar.

Byordning för Emitslöfs by
upprättad av Byamännen år

1780.

90.

1.

Då Åldermannen sjelf finner nödigt sammankallar han Byamännen till rådpläging, hvarvid de alla ha att sig infinna eller ock bevijsa sig ha laga skel för sin uteyahro.

2.

Den som före then bestämde tiden 1 Maij, lössläpper Creatur af hvad slag, det vara må, böte 8 skilling.

3.

Emottager någon på lega främmande Creatur, böte then och then

original
i stor
253

254

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R **M. 469:118**

Landskap: Skåne Upptecknat av: Pehr Johnsson
Härad: _____ Adress: _____
Socken: Emitslöf Berättat av: _____
Uppteckningsår: 1923 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

117

som lof thertill giffver 4 specier, hvarjämte Creaturen intagas af Äldermannen att hos honom af ägaren lösas.

4.

Then, som lägger nya Vägar än de som före äldre tider begagnats, att gående eller körande färdas uppå, böte 8 skilling.

5.

Hvilken, som gräffver en grop annorstädes än der som bestämt är, böte 3 skilling och ådömes densamma ifylla.

6.

Ingen främmande eller af Byens folk får ur den samfällta skogen hugga eller bortföra sådant, som är tjänligt till byggnadsvirke. Och hvar och en som nedfäller träd, skall genast därefter grenar och toppar bortföra, så att de icke åstadkomma hinder eller skada för betet. Den som uraktlåter detta böte 8 öre.

7.

Hvar och en som från skogen bortförer mera än till hans nöd-torft hörer, eller från Åker och äng bortförer sådant, som är gemensamt äfven för andra, skall thetsamma genast återställa, och pliktar then, som förbryter sig häremot 16 öre samt åtalas

Skriv endast på denna sida!

258

256

ACC. NR M. 469:119.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Pehr Johnsson
Härad: Adress:
Socken: Emitslöf Berättat av:
Uppteckningsår: 1923 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

118

thessutom vid Tinget att stånda straff efter lagh.

8.

Emitslöfs Byamän skola gå omkring Åker och Äng tvenne gånger om året, på Thertil öfverenskomna dagar, då äfvenledes Gärdesgårdarna skola synas. Den, som ej har dessa i laggiltigt skick, pliktar så som af Byamännen utsättes.

217

9.

Den, som ej stänger grind eller sätter upp stätta böte 2 öre, liksom ock then, som icke håller sin väg i ordning och skick, hvarjämte denne skall betala det arbete, som för vägens iordningsställande måste göras.

10.

Dubbelt böte den hvilken tilltäpper väg vilka andra sedan gamla tiden haft rätt att begagna sig af.

11.

Med elden och eldstäderna i Byn skall man hafva noga tillsyn. Sålunda skola tvenne Byamän, som af öfvriga årligen utväljas, en gång hvarje månad noga tillse, att skorstenar och eldstäder äro i behörigt skick, skolandes then, som detta försummar böta 3 öre

218

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR M. 469:120.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Pehr Johnsson
Härad: Adress:
Socken: Emitslöf Berättat av:
Uppteckningsår: 1923 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

hvarje gång, samt dubbelt då man till därnäst följande syn urakt-
låtit att fullgöra dessa föreskrifter.

12.

Ingen äger tillåtelse att härbergera tiggare, utan derest så-
dana från andra orter ankommit och olagligheter begått, skola de,
som dem hysa och herbergera böta 4 öre.

13.

Alla husfäder i Byen förklaras skyldiga att afhålla sig sjelf-
va med barn och tjänstefolk från den fula oseden att nedtrampa
säd i gräs och vångar, ängar, hagar eller andra intäppor. Plikte
annars därför 4 öre.

14.

En hvar i Byen skall afhålla sina höns eller smärre Creatur
från grannes ängar, åkrar eller toftor mot plikt för hvarje
sådan öfverträdelse af 1 öre.

15.

När gemensamma vångarna skola fredas, skall hvar och en som
kallats att vid detta tillfälle närvara, då infinna sig vid vite
för den bortovarande av 8 öre.

Skriv endast på denna sida!

217

260

ACC. NR M. 469:121.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Pehr Johnsson
Härad: Adress:
Socken: Emitslöf Berättat av:
Uppteckningsår: 1923 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

120

16.

Ingen må tvätta kläder vid de å ängarna belägna dammarna, emedan gångstigar då med lätthet upptrampas och anläggas samt gräs nedtrampas. Böter för hvarje gång sådant inträffar 2 öre.

261

17.

Åtta öre böte den som igentäpper de tvättställen, källor o. dyl. som sedan urminnes tid för ändamålet brukat användas.

18.

Den som olofligen gräfver eller låter gräfva gropar invid annan mans hus, vägg eller gärdesgård böte för hvar gång 2 öre med skyldighet för denne att dem åter ifylla.

19.

Hvilken som har bockar och getter skall uppföra ett högt stängsel, så att de ej löpa på gatorna, då de af Äldermannan skola intagas och ägaren böta 8 sk. samt ersätta den skada, som de förorsakat. Den, som till dylika Creatur tager löf å andras ängar böte hälften, med skyldighet att ersätta efter värdering.

262

ACC. NR M. 469:122.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Pehr Johnsson
Härad: Adress:
Socken: Emitslöf Berättat av:
Uppteckningsår: 1923 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

121

20.

Hvilken som före den bestämda tiden afslår gräs på åkrar, och ångar skall icke vid den rätta höstetiden få slå någon groske, detta vid 2 öres vite samt dennas tagande till Åboarnas samfällta delning.

263

21.

Hvar och en som ej släpper sina Creatur på bestämd tid eller rättar sig efter de föreskrifter angående dessa, som i ordningen omförmäles, skall för den oredda hvar till han på detta sätt är vållande böta 4 öre.

22.

Alla böter, som enligt denna Byordning förefalla skola hos Äldermannen förvaras och af denne indrifvas eller utpantas, samt aldrig användas till annat än det, som länder till åboarnas gemensamma nytta. Hvarje år den 1 maj skola böterna redovisas, och bör Äldermannen noga tillse, att icke det minsta af dessa medel få användas till öl och brännvin vid Byns allmänna sammankomster, skolandes han ifall så sker, af egna medel återgälda denna summa.

264

ACC. N:R M. 469:193.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Pehr Johnsson
Härad: Adress:
Socken: Emitslöf Berättat av:
Uppteckningsår: 1923 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

265

23.

Alla förklaras skyldiga rätta sig efter denna af oss allesam-
mans upprättade och underskrivna ordning, som upprättades Anno
efter Christi Nåderika börd den 3 Martii 1780.

Nils Johnsson, Pehr Johnsson, Hans Mårtensson, Sven Mårtensson
Jöns Månsson, Sven Trulsson, Ejler Persson, Pehr Jönsson.

Sedermåra blev denna byordning inlämnad vid tinget i Broby och
där underskriven av då tjänstgörande domare B. Joh. Edberger samt
påföljande söndag uppläst för Emitslöfs byamån av nämndemannen
Nils Niklasson, Västraby.

Åldermansgille. 81.

Emitslöfs byamån ha hållit ordentligt byalag ända till år 1909.
Då hade Sven Persson å Bostället tur att sammankalla byamännen
och hålla åldermansgille. Men han gjorde icke detta, och byamän-
nen läto det bero. Annars var det vanligt så länge jag kan minnas
tillbaka att man samlades vid middagstiden den 1 maj varje år
hos åldermannen. Där skulle de erhålla traktering med kokta ägg

286

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R M. 469=124.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Pehr Johnsson
Härad: Adress:
Socken: Emitslöf Berättat av:
Uppteckningsår: 1923 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

123

267

och sill enligt den gamla föreskriften, samt ost och bröd, men under senare år utvecklades detta dit hän, att det blev fullkomligt kalas. Alltså mera kostsamt för den som skulle hålla gillet än den egentliga meningen var.

Under min barndom då samlades man redan vid åttatiden på morgonen. Då tutade åldermannen i byahornet och vid vite hade alla då att infinna sig. Efter det man så ätit frukost hörde det till att man skulle överse gårdesgårdarna kring vångarna, så att dessa voro i laggiltigt skick. Den som icke fick dem godkända hade att erlægga böter. Vidare skulle man syna de s.k. Fägatan, som gick från byn upp till de olika skogslotterna, där man hade att köra sina kreatur under sommaren och där man hade att forsla sina skogsprodukter från markerna. Var och en bonde hade där sitt vägstycke och stod det pålar därstädes, som utvisade var dessa voro belägna. Alla dessa stycken skulle ävenledes vara lagade och den felande hade att erlægga böter. När man så övergått detta, hade man skorstenarna igen. De genomkastades syn en gång i månaden av åldermannen och dennes närmaste man, som stod i tur att emottaga

268

269

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR M. 469/1925

Landskap: Skåne Upptecknat av: Pehr Johnsson
Härad: Adress:
Socken: Emitslöf Berättat av:
Uppteckningsår: 1923 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

124

denna värdighet. Den första dagen i var månad, såvida det var en söckendag hade de att se efter så att alla hade sotat, och fanns det någon som i detta stycke brast skulle denne erlægga böter med 4 skilling. Det togs obermhertigt ut och redövisades vid majgillet. Den första maj följdes hela skaran åt och översåg man då icke allenast skorstenarna utan ock eldstäderna i övrigt, så att dessa höllos i laga skick.

270

När detta var överstökat hade man att prova kyrksprutan för att se huruvida denna var i ordning. Den fördes ut till brunnen vid skolan och avprovades där. Det hände därvid icke sällan, att om någon kom i närheten, som icke hörde till denne fick sig ett ordentligt dop. En gång kom en gumma boende i närheten kallad Gormekan, gående förbi. Gubbarna, som voro livade och upprymda riktade strålen rakt i ändan på henne, så att hon fick det så allvarsamt att hon kullbytterade på gatan. Hon blev arg som ett bi och hotade de skrattande gubbarna både med det ena och andra.

271

Efter det att alla dessa bestyr voro undanstökade samlades man hos åldermannen, där maten skulle vara färdig. Så genom-

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR M. 469 i 26.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Pehr Johnsson
Härad: Adress:
Socken: Emitslöf Berättat av:
Uppteckningsår: 1923 Född år i

gingos räkenkaperna och så dracks toddy till långt fram på natt-
kröken. När gubbarna gingo hem från ett sådant gille voro de i
allmänhet skäligen beskänkta, och de hördes ofta då de tågade
gatan fram. Nu är det slut med åldermansgillena i Emitslöf och
det var synd, ty det var säkerligen av en viss betydelse att de
höllos, helst som förhållandena bättrat sig så, att all sprit
var i allmänhet avskaffad vid desamma.

Agda Persson

Emitslöf.

25/10 23.

-----0000000-----

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

125

172

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR M. 469 : 127.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Pehr Johnsson
Härad: Adress:
Socken: Berättat av:
Uppteckningsår: 1923 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

I N N E H Å L L:

Arbete. art. 10,35.	Spöken 21,22,43,44,56,76.
Byalag 89,90,91.	Tjuvar. 18,19,20,31,61. 275
Bål 36,37.	Troll. 3,4,5,71.
Frimurare 60.	Yrken. 9,11,12,13,14,15,
Frireligiositet 53,54,55,62.	16.
Jul 49	
Klokskap 24,29,30,83,87,88.	
Källor 7,66.	
Lykteåän 33,34,45,46,47,	
Maran 38,39.	
Midsommar. 82.	
Naturläkare 84,85,86.	
Ortsägner 1,2,6,8,25,59,63,64,65,	
68,69,70,73,74.	
Personsägner 41,42,49,50,51,52,75.	
Seder och bruk 17,44,48,58,72.	
Snapphanar 37,67.	

273

274

Skriv endast på denna sida!